

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 44. Indorum defensores commendantur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

DUM hæc in portu Januariensi agebantur, longè atrociora in Sanctorum oppido patrabantur, Ferdinandus Rodrigues loci Vicarius ex præscripto Petri Albornozii, Ecclesiastici per Januariensem tractum administratoris, eadem Diploma in principe templo promulgârat; nemine audente contra hiscere, donec, inquieto quodam homine incensore, conspiratio in Vicarium conflaretur. Quâ conflatâ, cum nonnemo improbato Diplomate Pontificio coram appellasset ad fiscum Regium, ab eodem Vicario anathemate percussus, signum tumultuosæ altercationis dedit. Conspiratores ergo, frustra implorato urbi Præfecti patrocinio in Vicarium facto impetu, ensibus in ejus pectus directis, incurrunt, protrusum interminatâ morte violenter proculcant, iram, quantam verbis exprimere non possum, inter templum & altare evomunt: immoto ad hæc Vicario, minas & enses pro afferendo Pontificis jure fortiter spernente. Cum verò furibundi homines appellasset, & appellationem ab Vicario acceptari vellent; respondit, quantum in se esset, & jura permitterent, non illibenter admittere. Postulantes diploma Pontificium sibi tradi, ad Societatis domus præsidem remisit. Qui Præses, ad reprimendum tumultum, Sacerdotalibus vestibus indutus, in porticum subregulanum prodiens, Christi corpore utrâque manu prætenso, gravi oratione adventantes monuit, ne vellent sibi perniciem & æternum dedecus creare; extremisque obsecrationibus postulavit, ut honore habito Æterni Patris Filio, ejus in terris Vicarii decretis, pro ut decebat, obtemperarent: ad quas voces seditiosi homines partim in genua provoluti, partim in pedes irreverenter erecti, confusis vociferationibus proclamârunt, præsentem Deum in Venerabili Sacramento se quidem adorare, sed ferre non posse bonis suis, ab eo, utpote Pontificii decreti defensore, per nefas privari. Inter quas deblaterationes audita vox est dicentis, exploderent sclopetum, & binâ glânde transfoderent Sacerdotem. Reliqui tradi sibi Diploma tumultuosè flagitârunt, quo impetrato, & frustra petitâ ab Vicario censurarum absolute, ad aliorum Religiosorum domos unanimiter concurrerunt, ubi ab rerum ignavis opinatum est tumultuantes non incurrisse in pœnas Diplomatis, quòd Pontifex Urbanus expressisset, Diploma publicari velle, si legitimum impedimentum non intercederet; satis verò causæ esse, in communi offensione, ne publicaretur: sed reverâ pallium obtendebant pravis consiliis, quæ etiam palliata satis sese exerebant. Porrò tumultuantes nihil crebrius in ore habebant, quàm Societatem ex oppido exigendam, ne Indorum libertati favens, ad incitas redigerentur. In Piratiniana verò Divi Pauli urbe, præcipua Mamalucorum sede, longè acerbior turbo Societatem involvit; nam præterquam quòd paria hîc ac in Sanctorum oppido factitata sunt, illud etiam accessit vexationis, ut Socii è Collegio, atque ad eò ex urbe, expulsi, in exilium transportarentur: æquali Mamalucorum opprobrio, ac Sociorum laude, quorum aliqui in Januariensem portum delati, seriem expulsionis cum omnium indignatione narravère.

CÆTERUM ut sua cuique laus in hoc negotio tribuatur, mihi commendanda videtur Prætoris Januariensis fortitudo, qui nihil moratus primum tumultuantium furorem, statim initio virgis publicè excipi jussit eum hominem, qui insolentiùs coram Venerabili Sacramento in Januariensis Collegii templo se gesserat. Nauticorum verò festo navis apparatu expulsionem Patrum è Collegio Paulopolitano nunciantem, quasi faustum nuncium adferret, torqueri mandavit. In Sanctorum oppido, domus nostræ præpositus juridicè expostulatus, ut veller promittere se nullum Pontificis mandatum injussu Magistratûs civilis imposterùm promulgaturum, respondit se & Socios, etiam cum mortis periculo, Pontificis Romani jussis obtemperaturos. Patres Paulopolitani Collegii exilium maluère, quàm tantillum à veritate desistere. Nec infimam laudem meruère (ut taceam Franciscum Diastanium) Petrus Mora, Josephus Aosta, & Januarienses Socii, frequentesque cives, pro afferendo Pontificis Diplomate, & Indorum defensione, capita sua cuivis periculo, Lusitanâ prorsus magnanimitate, objectantes. Sed in primis nominandi mihi erant Urbanus Octavius Decreti author, & Philippus Quartus Rex Catholicus,

CAPUT

XLIII.

In Sanctorum & Divi Pauli oppidis perniciosa turbatur.

*Tumultus initium.**Vicarii constantia.**Venerabile Sacramentum tumultuantibus objectum.**Ex Divi Pauli oppido Societas FESU expellitur à Mamalucis.*

CAPUT

XLIV.

Indorum defensores commendantur.

*Emmanuelis Sa fortitudo.**Et Sanctorum domus præsidis.**Et aliorum.**Urbanus VIII. laus.*

*Et Philippi
Quarti.*

*Mamalucorum
perinacia.*

*Januarien-
sium Socio-
rum libera-
litas.*

necnon Senatus Regius, qui tantam pestem Regiis planè & non unis litteris ad Prætores Indiarum missis, avertere ab Indis omni ope contenderunt. Profligassetque Rex optimus perniciosissimum malum, punitis Mamalucis, nî rupta Lusitanos inter & Hispanos pax, tanti Regis pia consilia prævertisset. Sub finem anni quadragesimi, conjuratione factâ, Mamaluci, Pontificis Maximi & Regis Catholici Decreta contemnentes, copias in Neophytos nostros moturas collegere. Quâ re cognitâ, Franciscus Diastanius discessum è Januariensi portu adproperavit. In cujus portûs Collegio tres & triginta Socios religiosissimâ prorsus liberalitate, per septem menses, Josephus Acofta Rector Siculus sumptibus suis aluit: qui rogatus, ut vellet rationem expensarum inire, ut aliquando Paraquariensis provincia satisfaceret; respondit, sex millia aureorum in Socios advenas expensa esse, & ne unum quidem obolum in mercedem velle; à Deo scilicet Optimo Maximo longè potiora, quàm à paupertate nostra, sibi jure merito promittens.

CAPUT

*XLV.
Francisci
Diastanii &
subsidiario-
rum Socio-
rum appul-
sus.*

*Sociorum
delectus.*

*Quorundam
Sociorum
præcox fa-
ctus.*

*Didaci Bo-
roa commen-
datio.*

FRANCISCUS Diastanius & Socii è Januariensi urbe solventes, vigesimo ab discessu die portum Boni-aëris, sub finem Novembris, feliciter tenuere: ubi eos, solito more, Provincialis, non sine Neophytorum, ducentis leucis ad id evocatorum, tripudiis, religiosè excepit; hoc maximè lætus, quòd cognovisset in tanta nationum varietate (nam è Sardinia, Burgundia, Germania, Gallobelgica, Flan-drobelgica, & ex variis Italiae Hispaniæque provinciis, hic manipulus collectus erat) in longa navigatione hyemationeque ne minimum quidem nationale verbulum ab quoquam usurpatum fuisse; & reverà plerique tales erant, quales missiones Apostolica exigunt: nam si ingenium & virtutes spectes, nullus scholasticorum ex tanto numero fuit, qui non ad quatuor votorum professionem suo tempore admissus sit: magna Europæarum provinciarum laude, selectissimos Socios ad opus Evangelii abs se amandantium. Quamquàm unus & alter, ut sit, non defuere, qui cæterorum gloriosis laboribus manum admoveere renuentes, sensere Divinam Nemefim. Nam Gregorius Figueroa, præcellentis adolescens ingenii, ob solutos mores ab Societate dimissus, paulò post in rixa ab Ibrida in Peruvia pugione confossus interiit; & Joannes Baptista Elecaldeë Societatis catalogo etiam expunctus, decem diebus postquam in clientelam prædivitis hominis popularis sui non absque spe divitiarum admittus est, fatis concessit. Meliorem finem sortiti sunt immaturâ morte sublatis Joannes Ignatius Baifama Castellanus, Juris prudentiæ consultissimus, si prudentiam, sanctitatem, & doctrinam spectes, cum paucis comparandus; & Dominicus Martines, Beneventi in Italia natus, præfervidi ingenii, & omnia ad animarum lucra referentis. Necnon Jodocus Pacman Helvetus, non minùs solidissimâ in vita virtute, quàm morte in Æthiopibus peste afflatis juvandis contractâ, laudabilis. Cæteri verò pergunt in opere Apostolico spartam suam exornare, meliori calamo, quàm meo, materiam aliquando præbituri. Qui antequàm Cordubam transportarentur, novus Provincialis in Provinciam venit, ejus res priusquam scribere aggrediar, hoc de Didaco Boroâ ejus decessore dictum velim: eum scilicet diu deinde, superstitem tantam fuisse laudem in hac Provinciâ adeptum, quantam (si fundatorem excipias) nemo ante illum in omni genere virtutum consequutus fuerat. Nec dubium videtur inter illustres Societatis nostræ heroës locum aliquando fortiturum. Assiduo fermè, & nullo die interrupto, inter sacrificandum lachrymarum dono cœlitus præditus fuit: ad carnis motus reprimendos, formicarum morsibus se objecit fodicandum: & tantam in corpore domando severitatem adhibuit, ut modum excedere putatus sit. Truxilli in Hispaniâ natus, parentes sortitus est nobiles, qui eâ severitate in pueri, & mox deinceps adolescentis, mores invigilavere, ut jam senex Didacus noster dicere soleret: Moniales in claustris non arctius observari, quàm in pueritiâ adolescentiâque à piis parentibus fuisset custoditus. Frequentavit tamen optimos Magistros in scholis publicis, quarum scholarum, & templorum viis ipsi tantum concessis, ab cæteris diverticulis constanter prohibebatur, ne corrupta inventus lectissimo virtutum omnium fofculo malignum vitiorum halitum afflaret. Latinitate

laudabi-